

KWARTAALRAPPORTAGE MELKVEE: TELEURSTELLEND BEGIN 2004*Jakob Jager en Walter van Everdingen*

De inkomens op melkveebedrijven staan al enige jaren onder druk. Na een ook al matig 2002 daalde de rentabiliteit in de melkveehouderij in 2003 verder naar 75%. De bedrijfskosten namen met 2% toe, onder andere door kostenstijgingen voor voer, grond, werktuigen en gebouwen. De bedrijfsopbrengsten bleven gemiddeld nagenoeg gelijk, onder invloed van verdergaande schaalvergroting en een lagere melkprijs (-4%). De opbrengst van verkocht vee was door prijsstijgingen iets hoger dan in 2002. Bovenstaande ontwikkelingen resulteerden tussen 2002 en 2003 in een verdere daling van het gezinsinkomen uit bedrijf (tabel 1). Voor het jaar 2004 zijn nog geen jaarresultaten beschikbaar. Om toch zicht te krijgen op de ontwikkelingen in de sector is de *kwartaalrapportage* ontwikkeld. Daarmee kan voortdurend actueel in beeld worden gebracht hoe de stemming is in de sector.

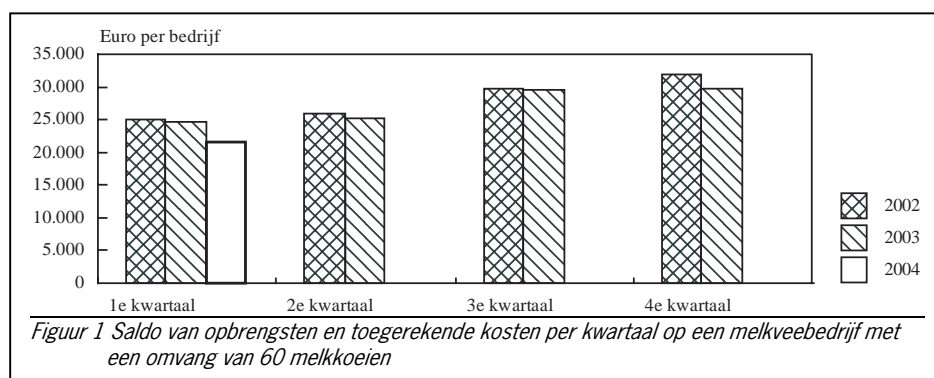
Tabel 1 *Bedrijfsresultaat en inkomen op melkveebedrijven (x 1.000 euro per bedrijf)*

	2001(v)	2002(v)	2003(r)
Totaal opbrengsten	189,8	188,7	188,3
Totaal betaalde kosten en afschrijvingen	143,4	150,7	154,0
Gezinsinkomen uit normale bedrijfsvoering	46,4	38,0	34,3
Buitengewone baten en lasten	2,8	2,6	2,6
Gezinsinkomen uit bedrijf	49,2	40,6	36,9

Bron: Bedrijven-Informatienet van het LEI.

Slecht begin van 2004

De zuivelmarkt stond in de eerste maanden in 2004 duidelijk onder druk, mede door de prijzenoorlog in de supermarkten en ongunstiger wisselkoers van de dollar. De lagere prijzen voor onder andere kaas, melk en boter leidden tot een lagere uitbetalingsprijs aan de veehouders. Wellicht is door de zuivelindustrie ook al een voorschot genomen op de interventieprijzdalingen die in het kader van de hervorming van het landbouwbeleid voor juli op het programma staan. Behalve lage prijzen gold voor het eerste kwartaal ook dat de melkaanvoer lager was dan begin van vorig jaar. Gedurende het jaar 2003 was er ruim gemolken, waardoor in het eerste kwartaal de rem er enigszins op moest om grote quotumoverschrijdingen te voorkomen. Uiteindelijk is de totale melkopbrengst voor een gemiddeld bedrijf met 60 melkkoeien in het eerste kwartaal ongeveer 2.200 euro lager (-6,5%) dan in dezelfde periode van vorig jaar. De prijzen van kalveren en slachtkoeien trokken ten opzichte van eind 2003 weliswaar weer enigszins aan, maar ze bleven wel onder het niveau van het eerste kwartaal van 2003. Bij de toegerekende kosten lieten de meeste posten juist prijsstijgingen zien, waardoor het saldo van opbrengsten minus toegerekende kosten een duidelijke min lieten zien. Dat saldo bedroeg in het eerste kwartaal van 2003 nog bijna 25.000 euro, terwijl het in 2004 niet hoger komt dan 21.500 euro (figuur 1).

In deze berekening is de melkpremie niet meegenomen, omdat de prijsdaling ook pas per 1 juli 2004 in zou gaan. Deze premie bedraagt 11,81 euro per 1.000 kg melk. Wordt de premie wel meegenomen, dan zal de afname van het saldo voor het eerdergenoemde gemiddelde bedrijf van 60 melkkoeien in het eerste kwartaal ongeveer 1.300 euro minder zijn. Per saldo resteert dan dus toch nog een teruggang van ongeveer 2.000 euro per bedrijf.

Kwartaalrapportage melkveehouderij: enkele uitgangspunten

In de rapportagecyclus die het LEI hanteert, wordt in december voor het eerst over de inkomensontwikkeling in het betreffende jaar gerapporteerd. Het betreft dan ramingen, die gepubliceerd worden in het rapport *Actuele ontwikkeling van bedrijfsresultaten en inkomens*. Om al in eerder stadium zicht te kunnen hebben op de stemming in de sectoren is de kwartaalrapportage ontwikkeld. Hiermee kan een voortdurend actueel beeld worden geschetst van de economische gang van zaken op de primaire landbouwbedrijven. De nadruk ligt op ontwikkelingen van opbrengsten, toegerekende kosten en saldo ten opzichte van hetzelfde kwartaal in het voorgaande jaar. In de berekening wordt gewerkt met een bedrijf dat qua omvang door de tijd heen gelijk blijft. De ontwikkeling is dan ook anders dan die van 'het gemiddelde bedrijf', omdat dat bedrijf elk jaar groter wordt. Het uiteindelijke resultaat wordt vooral bepaald door de ontwikkeling van de melkaanvoer en de melkprijs, maar ook de ontwikkeling van prijzen van kalveren, slachtkoeien, krachtvoer, ruwvoer, meststoffen en andere toegerekende kosten worden in de berekening meegenomen. De ontwikkeling van het saldo per kwartaal is, zeker in relatie tot hetzelfde kwartaal van vorig jaar, een belangrijke indicator voor de stemming in de sector en sterk medebepalend voor het uiteindelijke inkomen. Verschillen tussen kwartalen binnen een jaar worden onder andere veroorzaakt door seizoenpatronen in de melkaanvoer en melkprijs, maar ook de toekenning van andere opbrengsten en kosten aan kwartalen kan verschillen.